

Sajtótájékoztató

Korrupciós kockázatok Magyarországon (első rész)

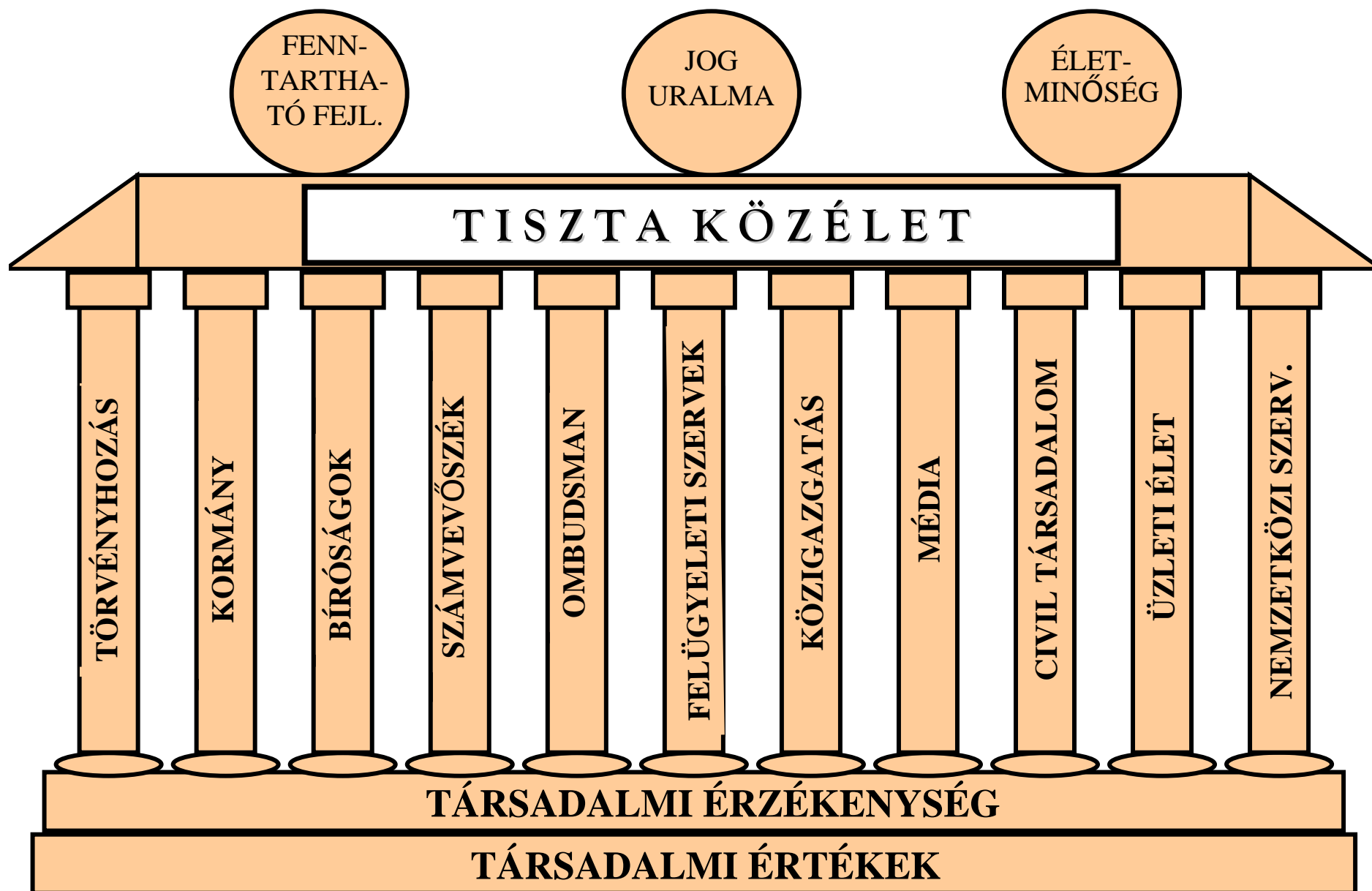
Nemzeti integritás tanulmány

2007. december 12.

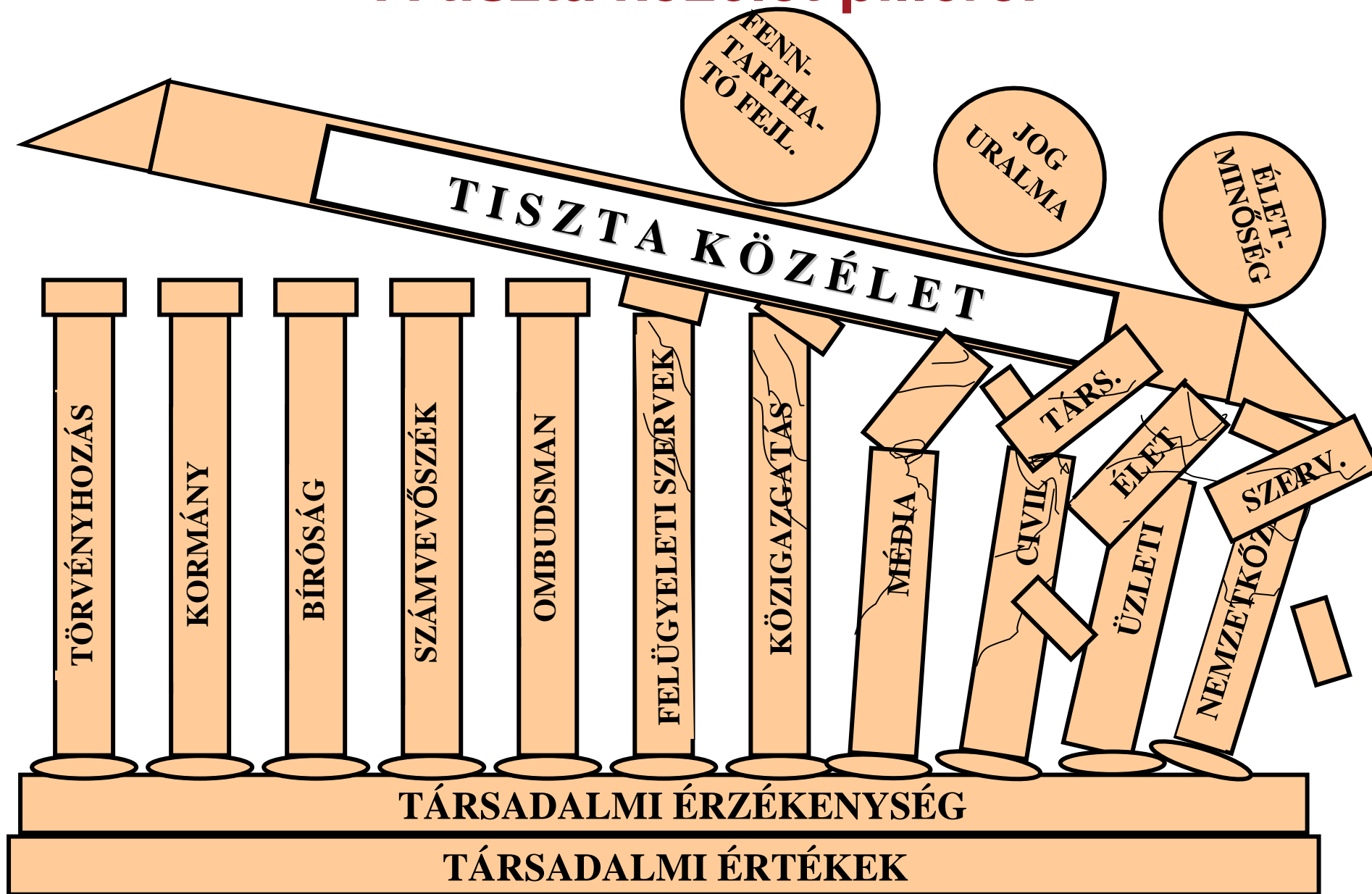
National Integrity System koncepció

- a közélet tisztaságát megőrizni hivatott intézmények, rendszerek, szektorok: „a nemzeti integritás pillérei”
- az intézmények egymást segítő ill. ellenőrző kapcsolatai: horizontális elszámoltathatóság rendszere
- egyes pillérek gyengesége az egész rendszert veszélyeztetheti: fő cél a leggyengébb láncszemek azonosítása, válasz a „hol kéne kezdeni?” kérdésre (prioritások)
- intézményrendszer átvilágítása mind a működést szabályozó törvények, mind azok gyakorlati megvalósulása szempontjából
- elsősorban antikorrupciós célzatú, tágabban a közélet és demokrácia minőségét értékeli: számonkérhetőség és átláthatóság mint kulcs értékek
- koncepció: Jeremy Pope, TI Sourcebook

A tiszta közélet pillérei

A tiszta közélet pillérei

Módszertan és megközelítés

- **Módszertan:**

- kész kérdőív (TI nemzetközi metodológia), tanulmány előre meghatározott részekkel
- kutatást az adott ország, szektor, intézmény szakértői végzik
- 6-9 hónap átfutás
- többlépcsős ellenőrzés és egyeztetés: TI Berlin nemzetközi szakértői és hazai független (a kutatásban korábban részt nem vett) szakértők véleményezik az tanulmány első változatát
- nem egyedi esetek vizsgálata, hanem a rendszer átvilágítása a célja

- **Metodológia előnyei:**

- nemzetközi összehasonlítás, fejlődés nyomon követése
- eddigi felmérések: 70 országról, köztük számos EU 15, balti államok, Románia

- **A Magyarországról szóló tanulmány**

- első rész: intézményi rendszer
- második rész: üzleti életet érintő kockázatokról külön tanulmány áprilisban

Támogatók

- Amerikai Kereskedelmi Kamara
- Osztrák Nagykövetség
- Brit Kereskedelmi Kamara
- Brit Nagykövetség
- Kanadai Kereskedelmi Kamara
- Kanadai Nagykövetség
- Német Együttműködési Minisztérium
- Holland Nagykövetség
- Német-magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
- Japán Üzleti Tanács
- Transparency International, Berlin

Általános megállapítások

- Korrupciós profil:
  - magas szintű, politikai és gazdasági élet összefonódásából adódó
  - adminisztratív típusú korrupció: egészségügy, rendőrség, vám
- jogszabályi környezet nagyrészt megfelelő, probléma inkább a jogszabályok végrehajtásával, monitoringjával van. Fő kivételek (a jogszabályi keretek maguk is módosításra szorulnának):
  - Párt- és kampányfinanszírozás
  - Közbeszerzések
- túl nagy a politikai befolyás mind állami, mind helyi szinten a közigazgatáson;
- a nyomozati szervek nem elég hatékonyak a korrupciós esetek megfelelő kivizsgálásához, a bíróságokon néha hiányos a felkészültség;
- ad hoc, nem szakmai, hanem politikai alapon hozott antikorrupciós intézkedések;
- politikai elit körében akarat hiánya a magas szintű korrupció megfékezésére.

Törvényhozás

Parlament, képviselők

- korrupciós ügyeket vizsgáló bizottságok nem hatékonyak;
- képviselők költségtérítési rendszere átláthatatlan;
- lobbitorvény nem biztosít átláthatóságot;
- vagyonnyilatkozatok rendszere nem biztosít számonkérhetőséget és megfelelő szankciókat.

Pártok

- párt- és kampányfinanszírozás átláthatatlan;
- a pártok a szabályozást köztudottan nem tartják be;
- számonkérés, szankciók rendszere hiányzik.

Politikai elit korrupció elleni elkötelezettsége gyenge.

Végrehajtás

Kormány, minisztériumok, önkormányzatok, egyéb közigazgatási intézmények

- erős politikai befolyás
- etikai kódexek (összeférhetetlenség, ajándékozás, vendéglátás, kilépés utáni korlátozások) hiánya
- visszaélések bejelentésének rendszere hiányzik, a bejelentők - nyilvánosságra hozók védelme nem megoldott
- jogalkotási folyamatok nem eléggé átláthatóak
- civil egyeztetési folyamatok nem következetesek
- munkafeltételek nem kiszámíthatóak, bizonytalanság
- átláthatósági szabályok be nem tartása nem szankcionált
- közbeszerzések

Közbeszerzések

- szabályozás túl bonyolult, a korrupciós eseteket nem védi ki
- szabályozás gyakori változtatása bizonytalanságot és kiskapukat eredményez
- szerződéskötés után a végrehajtás során gyakran változnak a teljesítés feltételei
- kiírás, kiválasztás, szerződéskötés és teljesítés folyamatai nem elég átláthatóak
- általános feltételezés, hogy a közbeszerzésekkel szerződött összegek egy része magán- és pártzsebekbe vándorol
- döntések elleni fellebbezések rendszere nem működik hatékonyan

Bűnüldözés, igazságszolgáltatás

Bűnüldözés

- korrupciós esetek feltárásával kapcsolatos működésük nem kielégítő
- korrupciós esetek feltárásához szükséges humán és infrastrukturális kapacitások gyengesége
- szervezeten belüli magas szintű korrupció (Rendőrség, VPOP)

Igazságszolgáltatás

- független, ámde átláthatatlan és nem számonkérhető hatalmi ág, lassú nyitással;
- egyenetlen munkafeltételek, diszkrecionális értékelési rendszer.

Jogszabályok betartatásának eszközei hiányosak.

Felügyeleti szervek

Függetlenek, többnyire számonkérhető működés, ugyanakkor hatékonyságuk fokozható lenne:

Állami Számvevőszék

- nem használja ki teljes jogkörét és lehetőségeit,
- inkább adminisztratív, mint tartalmi ellenőrzéseket végez,
- ajánlásait nem mindig tartják be.

Adatvédelmi biztos

- nem elég közismertek ajánlásai,
- határozatait nem mindig tartják be.

Választási rendszer

- biztosítja a választások tisztaságát
- bizottságokban kormányzati befolyás nincs kiszűrve,
- eljárásrend megsértése esetére szankciók rendszere nem működik

Kormányzati Ellenőrzési Hivatal

- működése átláthatatlan

Külső kontroll

Média

- erős politikai befolyás;
- hiányzó védelem oknyomozó újságírók számára;
- nem átláthatóak az engedélyezési eljárások, szerződések, panaszok kezelése.

Civil szervezetek

- egyre erősödő szektor, javuló jogszabályi környezet;
- a szektor nem elég átlátható;
- jogalkotási folyamatokba nem vonják be eléggé.

Üzleti élet

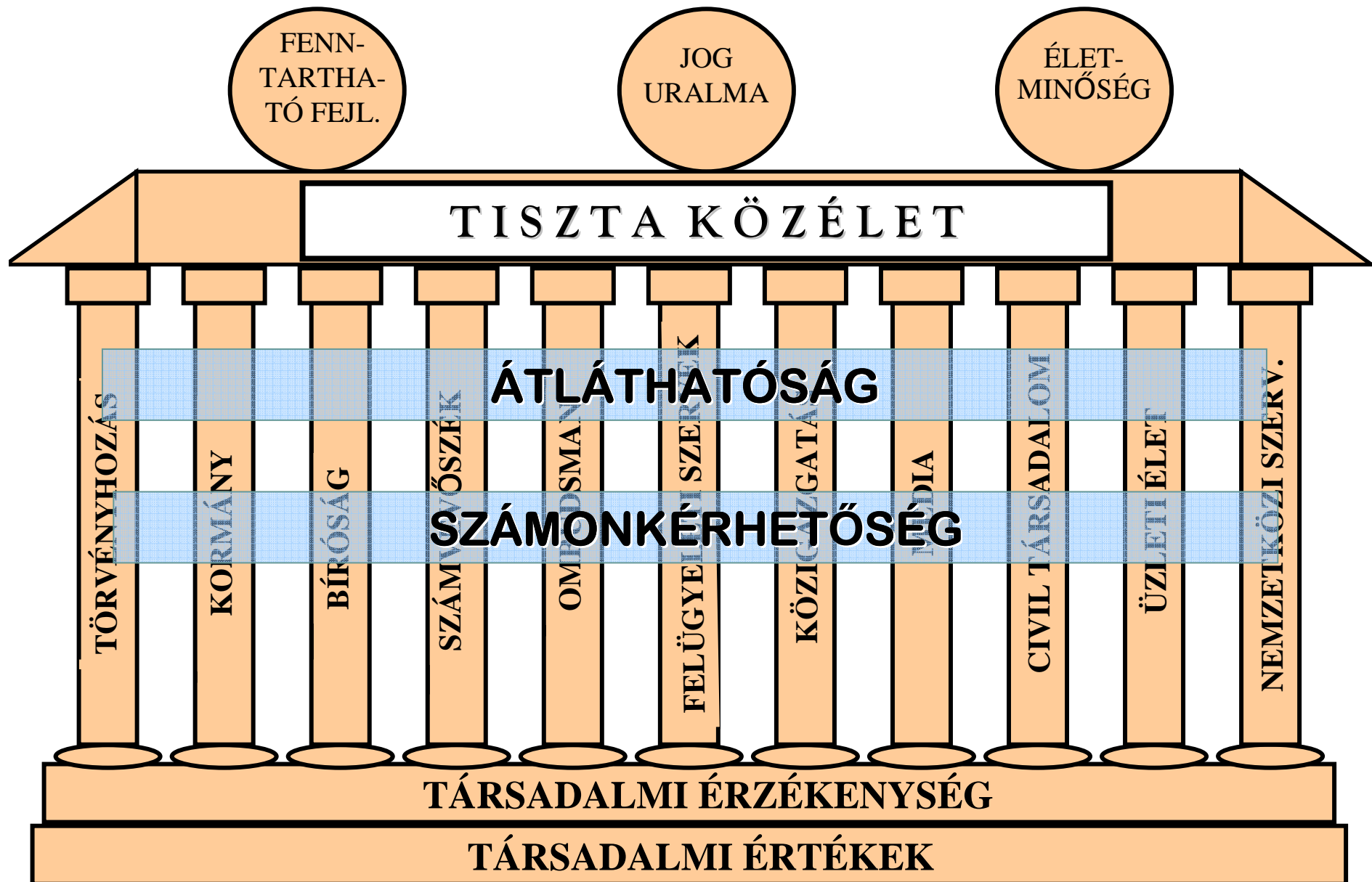
Eddigi adatok

- a gazdaság működési keretei nem elég átláthatóak;
- állami, önkormányzati szerződések rendszere nem nyomon követhető;
- kevés cég tartja fontosnak a korrupciómentes működést, hiányosak a belső ellenőrzési mechanizmusok.

Következmények

- versenyképesség csökkenése
- külföldi befektetések csökkenése

A tiszta közélet feltételei

Átláthatóság

Sokat javult, de még mindig problematikus:

- párt-és kampányfinanszírozás
- közbeszerzések
- jogalkotás
- igazságszolgáltatás
- KEHI
- média
- civil szervezetek
- titoktörvény
- képviselői költségtérítések

Nem teljesítés szankcionálása hiányzik.

Számonkérhetőség

Nagyon hiányos, egyik területen sem kielégítő.

Főbb problémák:

- nyomozati szervek nem rendelkeznek elég eszközzel, kapacitással a felkészültséggel a számonkérhetőség biztosításához;
- közsférában és politikusoknál hiányoznak az etikai kódexek, illetve azok betartatása
- ombudsman, ÁSZ ajánlások nem elég erősek, nem veszik őket figyelembe
- visszaélések bejelentésének rendszere és bejelentők védelme nem működik
- média és civil szervezetek számonkérő kapacitása korlátozott, sokszor politikailag befolyásolt

Főbb ajánlások (1)

1. politikai pártok finanszírozásának sokkal szigorúbb szabályozása;
2. a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályok egyszerűsítése és hatékonyabb érvényre juttatása;
3. hatékony védelem biztosítása minden egyes közérdekű bejelentést tevő számára;
4. bűnüldözési szervek szerepének és kapacitásának erősítése;

Főbb ajánlások (2)

5. helyi önkormányzatok funkcióinak és mechanizmusainak átláthatóságát erősíteni, míg a munkájukat érintő politikai befolyást csökkenteni;
6. az Állami Számvevőszék javaslatainak megvalósítása;
7. magatartási kódexek létrehozása és megvalósítása minden 'pillérben', (összeférhetetlenség, ajándékozás, vendéglátás és foglalkoztatás utáni korlátozások);
8. javítani a közérdekű adatok nyilvánosságra hozatalán, a törvényi kötelezettségek nem teljesítése esetén érdemes megfontolni szankciók bevezetését;
9. következetes, hosszú távú korrupcióellenes program kidolgozása és megvalósítása.

Köszönjük a figyelmet!

folyt. köv. 2008. április

